

Mi lesz a klubban?

JATE-klub:

November 23. 19.00 óra: Filozófiai kör — A buddhizmus. Előadó: Terebes Gábor, a Gorkij Könyvtár munkatársa.
20.00 óra: Filmklub.
November 24. 20.00 óra: Az ELTE Universitas együttesének vendégjátéka.
November 25.: A Hungaria együttes koncertje.
November 26. 19.00 óra: Ady-emlékest — az egyetemi színpad ünnepi műsora.
November 28. 19.00 óra: Kibernetikai kör.
20.30 óra: Country-klub.
November 29. 19.00 óra: Fotó-kör — vezeti Dombi György.
20.00 óra: Boroksztyú és rósa címmel Sándor György „humoralista” műsora.
November 30. 18.30 óra: Pszichológiai kör — „Beválás” (Az egyetemi tanulás pszichológiai problémái). Előadók: dr. Völgyesy Pál és dr. Jakab Elemérné.
20. óra: Balázs Béla Stúdió.
December 1. 18.00 óra: Pszichológiai kör — A társasélet szerveződésének paradoxonai; előadó: dr. Garai László.
20.00 óra: Country-klub.
22.00 óra: Éjszakai filmvetítés — Száll a kakukk fészke.
December 2. 19—24 óra: Disco.

December 3. 15—20 óra: Tréfa-télapónapi műsor.
20—24 óra: Oriás-disco.
December 5. 20.00 óra Sándor György legújabb műsorának főpróbája az Auditorium Maximumban.
December 6. 21.00 óra: Szexológia — vezeti: Korányi Tamás.
19.00 óra: UNESCO-klub.
December 7. 19.00 óra: Magyar Néprajzi Filmtéka.
December 8. 20.00 óra Kolinda koncert.
December 9. 19—24 óra: Oriás-disco.

SZOTE-klub:
November 23. 18 és 20 óra: Bujtor István és Balázsovits Lajos előadói estje.
November 24.: A jugoszláviai magyar tagozat zártkörű rendezvénye.
November 25. 20.00 óra: Tánc-láz.
November 26. 19.00 óra: Benedisco.
November 28. 18.00 óra: Kiállítás az Algériai Napok keretében.
20.00 óra: Politikai Kabaré — Baranyi László műsora.
November 29. 18.00 óra: Film-és Szakmai szekció.
20.00 óra: Komoly zene-és Színházzsekiók.

Eszmeccsere

November 11-én dr. Csikos Ferenc, Szeged megyei város tanácsának titkára látogatást tett a József Attila Tudományegyetemen, ahol közvetlen hangulattal, tartalmas eszmeccserezt folytatott az egyetem dolgozóinak mintegy húszfőnyi csoportjával a résztvevőket és az általuk képviselt oktatókat, dolgozókat érdeklő aktuális kérdésekről.

Életmentő

A Minisztertanács elnöke Életmentő- emlékérem kitüntetés adományozott Hotorán Jánosnak, a JATE Állam- és Jogtudományi Kara hallgatójának. A szeptember 15-én a szegedi Sancer-tóból egy fuldokló kislányt önfeláldozó magatartással kimentő joghallgatónak a kitüntetést dr. Perjesi László, a Csongrád megyei tanács elnöke adta át november 15-én.

Kiküldetés

A Magyar Tudományos Akadémia küldöttségének tagjaként Moszkvában járt november közepén dr. Székelyfalvi-Nagy Béla akadémikus, a JATE professzora, a Szegedi Akadémiai Bizottság elnöke, s részt vett azon az ünnepi közgyűlésen, amelyet a Szovjetunió Tudományos Akadémiája a Nagy Októberi Szocialista Forradalom jubileuma alkalmából rendezett.

Alkotói díjak

A pedagógusok Csongrád megyei alkotói pályázatán a közel-múltban hirdették ki az eredményeket. A pályázaton három ezer forintot második díjat nyertek — megosztva — Miskolczi Józsefné és Szántó Lajos a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola I. számú gyakorló általános iskolájának szakvezető tanára. Az **elektromos fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása** című munkájukért.

25 ÉVE TÖRTÉNT

Az 1950-es években a barlangkutatás elsősorban sportnak, kalandos és veszélyes vállalkozásnak számított. Még külföldön is csak a barlangban végzett tudományos munkát nevezték barlangászatnak. A **Béke barlang felfedezése** volt az első olyan kutatómunka, amely egy karsztos vízrendszer tudományos elemzésével kezdődött meg.

A Béke barlangot 25 évvel ezelőtt találta meg Jakucs László fiatal geológus, ma a földrajztudományok doktora, a Természettudományi Tanszék vezetője. Az eltelt negyedszázadról így nyilatkozott:

— Ma már a barlangokkal foglalkozó tudomány a földszínelvezés része. A felszínen ugyanis vannak olyan formák, amiknek a kialakulása csak a felszín alatti víz-és egyéb földtani jelenségekkel magyarázható. Sikertől kielemezni, hogy bizonyos felszíni formák mely föld alatti jelenségeknek felelnek meg.

1952 februárjában a Művelt Nép Könyvkiadó a huszonhat éves Jakucs Lászlót bízta meg azzal, hogy az aggteleki barlangról képesalbumot írjon. Még abban a hónapban a helyszínrre utazott és a szakirodalom olvasásába kezdett. Így talált rá egy 1938-as doktori disszertációra, amely a Baradla barlang vízrajzával foglalkozott. Szerzője azt állította, hogy a jósvafői két forrás (a Jósva és a Komlós) az aggteleki barlang Styx patakjának felszínre buknása. Bizonyítésként a szerző vízfestést végzett, amely — ahogyan azt olvasni lehetett — „nem tökéletesen sikerült”.

A kutató tekintete megakadt a mondaton. Még aznap Budapestre utazott, és 20 dkg vízfestő fluoresceint hozott magával. A port a Baradla barlang patakjába öntötte, de az csak a Jósva forrás vizét festette meg. Jakucs László a jelenségből arra következtetett, hogy a Komlós forrás nem a Baradla barlangból kapja a vizét, hanem egy másikkól. Mivel a Komlós forrás természete ugyanolyannak látszott,

mint a Jósvaé, nem volt kétséges számára, hogy létezik egy másik aggteleki cseppkőbarlang. Legsűrűsebben a barlang víznyelőit kellett megtalálni a felszínen. A vízfestés segítségével azt is megállapította, hogy merre, milyen kiterjedésben húzódik az új barlang. A megfigyeléseket és a következtetéseket megírta a Magyar Tudományos Akadémiának, a további munkához pedig segítséget kért.

Fiatal barátok, és természetkedvelő, de laikus ismerősök csatlakoztak hozzá. Felszerelésük is csak a legszükségesebb használati tárgyakból állt. Ugy határoztak, hogy az egyik víznyelőt kibontva hatolnak be a barlangba. „Emberfeletti erőfeszítések árán 25 méter mélyre egy ferde járatot, úgynevezett lejtaknát ástak ki, amelyet fával dűcöltek alá. A vágat azonban nem bírta sokáig a terhelést és beomlott.

Másodszorra egy másik helyen nem ferde vágat, hanem függőleges kútaknak ásásába kezdtek, abban a reményben, hogy a kút oldala nem omlik be. Úgy tűnt, hogy végre siker koronázza próbálkozásukat: kibontottak egy nyílást, amin keresztül leereszkedtek a barlangba. De csak 150 métert tehettek meg a Baradla barlang kincseit is felülmúló cseppkővek között, amikor sziklaomlás állta útjukat.

Ahhoz, hogy továbbhaladjanak, az omlás mögött egy újabb víznyelőt kellett kibontani a felszínről. Erezükből és a rendelkezésükre álló anyagi eszközökből már nem is futotta volna erre a munkára, amikor a Földtani Intézetől váratlanul segítséget kaptak. 1952. augusztus 4-én 12.30-kor ereszkedtek le először a barlangba, s egészen este 8-óráig, karbidlámpájuk utolsó pisztolásáig a mélyben maradtak.

Ez történt 25 évvel ezelőtt. A következő években lendületes fejlődésnek indult a magyar barlangkutatás: a ma ismerő barlangok közül csaknem az összeset akkor fedezték fel.

FEKETE KLÁRA

A „KÖZMŰVELŐ”

— S akkor irta Ady Endre...

Végre este 11-kor megérkezett a párttitkár. Alkalmi útitársammal, Gáborral — kit akkor már nyugodtan nevezhettem barátomnak — jól tudtuk, milyen fontos személyiséggel ülünk egy asztalnál. Bemutatkozásunkkor megköszöntük Miguel Bacelar elvtársnak, a Portugál Kommunista Párt Evora megyei titkárnak, hogy egy ilyen farszto munkanap után is hajlandó volt bennünket fogadni.

— Az evorai tömegtüntetést előidéző Baretto-törvényről szeretnénk többet megtudni — mondta Gábor portugálul. A közléporkü, bozontos, fekete szakállú párttitkár lassan, megfontoltan kezdte válaszát.

— Szövetkezeteink szocialista jellegű, köztulajdonon alapuló, kizsákmányolás mentes társulások, a jövő portugál társadalmának csirái. Alkotmányunk — mely a tőkés Európa leghaladóbb Alkotmánya — célul tűzte ki a kizsákmányolás megszüntetését, a szocialista társadalom felépítését. A 61. cikkely szerint mindenkinek joga van szövetkezetek alakítására és ezt az államnak kötelessége támogatni. A 91. cikkely pedig kimondja, hogy a földreform a szocialista társadalom felépítésének egyik alapvető eszköze és célja, ezért a földet és a termelési eszközöket fokozatosan a földművelők tulajdonába kell adni. A Baretto-törvény a kooperatívák felszámolására törekszik, ezért alkotmányellenes.

— Milyen erők, politikai és gazdasági tényezők állnak a Baretto-törvény háttérében?

— Mint tudják, országunk súlyos gazdasági problémákkal küzd. Nagy az infláció, a munkanélküliség, külkereskedelmünk deficitese, az államkassza üres. A kormány, a jobboldali pártok támogatásával reakciós úton próbál kilábalni a nehézségekből. Jelentős hiteleket vesz fel tőkés bankoktól (például Nemzetközi Pénzügyi Alap). A hitelezők azonban a kölcsönöket politikai feltételekhez kötik, jogot formálnak az ország belügyeibe való beavatkozásra. Napirendre került a Közös Piacba való belépés is. Ehhez azonban „szalonképessé” kell tennünk országunkat a Nyugat előtt. Az iparban sikerült visszavernünk a munkásellenőrzések felszámolására irányuló törekvéseket. A

Simon János:

Szembeszél Portugáliában (III.)

reakció most a szocialista jellegű mezőgazdasági társulásokat próbálja felosztatni. Helyettük a skandináv típusú, középirtokos szövetkezetek szorgalmaznak, mely kapitalista jellegű, bérmentés alapul. Ez a magyarázata, hogy miért emelték a pont-határokat. Az agrárreform idején 30 ha öntözhető földterület jelentő pontszám most 300 ha-t jelent. A régi törvény szerint egy családnak maximálisan 200 ha parafaultvénye lehetett, most egy földirtokosnak 700 ha (körülbelül 2,5 millió escudo értékű). A régi törvény egy családra szót, most külön-külön minden családtagra, alkalmazottra, tisztiszolgára stb. vonatkozik. Így a még fel nem osztott latifundiumok is megmaradnak tulajdonosuk kezében, hiszen formálisan a családtagok és alkalmazottak szövetségének tekinthetők e birtokok. A kormány jelenleg csak nagyobb tételekben oszt fel birtokot, így skandináv típusú középirtokos kapitalista jellegű társulások jönnének létre, melyek egyben a szocialista párt új bázisát is képezik. Ezen a jogi alapon követelik vissza a már felosztott birtokok jelentős részét, a volt latifundisták. A PKP, a mintegy 500 kooperatívát tömörítő UCP és az 1,2 millió dolgozót számláló Intersindical (Szakszervezeti Szövetség) bejelentette, hogy a Baretto-törvényt alkotmányellenesnek tekinti és minden tőle telhetőt megtesz gyakorlati megvalósítása ellen.

— Milyen alternatívát tud a PKP nyújtani a Baretto-törvényvel szemben?

— Pártunk júniusi konferenciáján javaslatot dolgozott ki a gazdasági bajok orvoslására. Mi belső erőből, külföldi tőke nélkül, a dolgozó tömegekre támaszkodva keressük a megoldást. Konferenciánkat megelőzően mintegy 1300 gyűlésen, vita-fórumon párttagokkal és párton kívüliekkel, műszaki szakemberekkel, közgazdászokkal és egyszerű fizikai munkásokkal tárgyaltuk meg és dolgoztuk ki a

szükséges teendőket. Például konkrétan a mezőgazdaságban: a tejtermelés, a búzatermesztés, vagy az állattenyésztés területén. Mi alapvetően a dolgozó népre támaszkodunk, mely potenciálisan hatalmas energiát rejt magában. Ezt azonban csak akkor képes felszabadítani, ha a

maga is. Láttam olyan katonát, aki az oszlopok dőlve sirt, hogy ő nem így képzelte el a rendet. Ez erők egyike inkább polarizálnak, élesedik az osztályharc, nagyobb szembeszél ellen nagyobb erővel kell haladnunk! Vagy megvédjük a forradalmat, vagy ismét visszatér a fasizmus!

Miguel Bacelar a PKP evora-megyei titkára (a képen x-el jelölve) a négyszáz kooperatívát küldötteinek tanácskozásán

kormány garantálja a jelenlegi gazdasági alakulatokat (például a mezőgazdaságban a kollektív gazdasági alakulatok, szövetkezetek örökös földhasználati jogát), ezáltal nő a dolgozók termelésbiztonsága.

— Hogyan ítéli meg Bacelar elvtárs a jelenlegi erőviszonyokat?

— A PSP nem tartotta be választási ígéreteit, a vezetőség jobbra toldott, a tömegek balra. Ugyanaz a hadseregben és a rendőrségben is. A vörös szegfűk forradalmának tábornoki kara „megfihéredett”, az alacsonyabb rangú katonák azonban még vörösebbek lettek. Azért kellett erősítést kérni az evorai tüntetők ellen, mert a helyi Köztársasági Nemzeti Garda (GNR) több tagja megtagadta parancsnokának az engedelmességét, nem volt hajlandó gumibottal rohanni az egyszerű emberekre, a tömegre, melyből való volt

Harmadik út nincs! — az utolsó mondatoknál mondanivalója magával ragadta, belevörösödött, hangját megemelte, bal kezével gesztikulált, haja a szemébe lógott.

Lelekesezésen fölbátorodva megkockáztattam a kérdést:

— Milyen konkrét eredményeket ért el eddig?

— Törvényjavaslatot fogadott el a parlament a gyárak munkásellenőrzésének felszámolására, a munkásbizottságok megszüntetésére. Az óriási felháborodás miatt a Legfelsőbb Forradalmi Tanács kénytelen volt a már elfogadott törvényjavaslatot hatálytalanítani. A köztársasági elnök nem meri aláírni a Baretto-törvényt. Ez ma a mai harcunk eredménye. A törvény nyilvánosságra hozása óta eltelt 1 évben mindössze 40 ezer ha-t tudtak visszavenni az 1 millióból. A jobboldali pártok félnek tőlünk, tekintélyünk van. Akik

az elmúlt napokban végigutazták a falvakat, hogy elmondják az Evorában történeteket, azokat a rendőrség lecsukta, de a PKP tiltakozására rögtön szabadon engedte.

A kooperatívamegyék a PKP fő tömegbázisai: a '76 áprilisi választásokon Bejában a lakosság 44 százaléka, Evorában 47 százaléka szavazott a PKP-ra. Azóta még többen és többen támogatnak minket. Nagyon sokan kiábrándulva a PSP politikájából, már csak bennünk bíznak. A jelenlegi parlamenti képviselő már régen nem tükrözi a tömegek akaratát. Ezért a PKP új választás kiírását javasolja.

— Végezetül engedjen meg Bacelar elvtárs még egy rövid kérdést: hogyan lett kommunista? — gondokkal telt arcedői hirtelen kisimultak.

— Nagypám még Portugália egyik legnagyobb latifundistája volt 15 ezer ha földjével. Apámnak is még 2 ezer hektár maradt. Engem orvosnak szántak, azonban közzgazdaságtant tanultam szívesebben. Az egyetem elvégzése után egy evorai bankban dolgoztam, ahol hamarosan a szakszervezet vezetőjévé választottak. Magasabb munkabéért harcoltunk. A rendőrök a szemem láttára lötték agyon több társamat. Tagja lettem az akkori egyetlen ellenzéki tömörülésnek, a Portugál Demokratikus Mozgalomnak (MDP-DCE), mely a népfront politikáját folytatta. A '75-ös választásokon is a parlament jelöltjeként indultam, de már mint kommunista. A Munkaügyi Minisztériumba kerültem a Camelko-féle puccs után. 1975 novemberében felmondtak nekem azzal az ürügygel, hogy valaki az én hivatali telefonomon egy tőkés kizsákmányolónak nevezett. Azóta Evorában harcolok a parasztságért, a kooperatívákért.

Gáborral egymásra néztünk, ideje mennünk. Kezünket búcsúzásra nyújtottuk.

— Még mielőtt elválnánk — szót váratlanul a párttitkár — engedjen meg egy kérdést! Kérem, mondja el hazájában, amit Evorában látott és hallott! Mondja el a magyar fiataloknak, milyen nehéz a mi harcunk! Köszönöm!

— En köszönöm a beszélgetést, kérését teljesíteni fogom! Ime, teljesítem!